

InnovatieNetwerk

Groene Ruimte en Agrocluster

Grensverleggend vernieuwen

Innovatie in landbouw,
voeding en groene ruimte

Nederland heeft te maken met hardnekkige problemen binnen de groene ruimte en de landbouw. Er is weinig ruimte en de behoefte eraan neemt alleen maar toe. Verlies aan omgevingskwaliteit dreigt. Voedselketens zijn onvoldoende transparant. De productiewijze staat ter discussie: dierenwelzijn schiet tekort en dierziekten veroorzaken crises in de voedselproductie. Ondernemers worstelen met toenemende eisen vanuit de consument en retail, internationale concurrentie, zowel nationale als Europese wet- en regelgeving en de invloed van de WTO. Deze problemen staan niet los van elkaar: in vele gevallen hangen zij samen en versterken ze elkaar.

De urgentie is groot om tot duurzame oplossingen te komen, die worden veelal niet bereikt via de vele stapsgewijze vernieuwingen die overal gaande zijn. Dat betekent in dit verband niet alleen dat ecologische, economische en sociale ontwikkelingen elkaar moeten versterken, maar ook dat bestuurlijk de ruimte geschapen moet worden om te denken en te ontwerpen buiten bestaande kaders.

InnovatieNetwerk wil handen en voeten geven aan de ingrijpende vernieuwingen die nodig zijn om dit soort problemen het hoofd te bieden.

Duurzaamheid is hierbij ons richtsnoer.

InnovatieNetwerk ontwikkelt hiertoe nieuwe concepten gericht op kansen voor ingrijpende doorbraken, of op het aanpakken van sleutelbelemmeringen om tot innovatie te komen.

Onder andere verkenningen, creatieve sessies,

ontwerpen van uitdagende streefbeelden, zoals een kas die energie levert in plaats van verslindt en het organiseren van ontmoetingen tussen mensen die elkaar gewoonlijk niet ontmoeten, zijn hierbij belangrijke instrumenten. In meerdere gevallen haken we ook in op prille ideeën van vernieuwende ondernemers. Onze taak zit er echter niet op als een ontwerp is gemaakt van een concept of een idee. We beschouwen het ook als onze opdracht om die concepten in de praktijk tot werking te laten komen, onder andere door al in een vroeg stadium belangrijke partijen te betrekken die een belangrijke rol kunnen spelen bij de realisatie. Tenslotte kunnen ingrijpende gedachten over vernieuwingen ook belangrijke maatschappelijke of politiek-bestuurlijke discussies oproepen. Daar waar mogelijk willen we de discussie daarover aanjagen.

Het is mogelijk kassen te bouwen die geen grootverbruikers van energie, maar energieleveraars zijn.

InnovatieNetwerk werd – op verzoek van diverse maatschappelijke partijen – in 2000 door de rijksoverheid in het leven geroepen om die werkwijze in de praktijk te brengen. De organisatie, die zichzelf beschouwt als een netwerk van vernieuwers, werkt departementoverschrijdend en is onafhankelijk. Er is een compact faciliterend bureau. De medewerkers van het bureau fungeren als spin in het web. Zij betrekken bij de verschillende projecten zoveel mogelijk mensen uit relevante netwerken,

vaak al van meet af aan. Dan gaat het met name om innovatieve voorlopers en opinieleiders die sleutelposities bekleden in het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, wetenschap en bij de overheid. Maar ook niet-professionals worden in dit proces betrokken: het is belangrijk te weten wat onder allerlei groepen mensen leeft en welke wensen en drijfveren ze hebben. Centrale gedachte is dat de vlechtwerkstructuur van netwerken bij uitstek geschikt is om op allerlei niveaus tegelijkertijd problemen aan te pakken.

InnovatieNetwerk fungeert als spin in het web van allerlei samenwerkende partijen en inspirerende individuen.

De ruimtelijke ordening buiten

het stedelijk gebied staat voor grote veranderingsopgaven. De vraag naar mooie landschappen waar mensen kunnen recreëren neemt toe, maar ook is sprake van een groeiende behoefte aan landelijk wonen. Of en hoe deze wensen te combineren zijn met gezonde bedrijvigheid in regio's, is een vraag die steeds vaker wordt gesteld. Een van de streefbeelden waaraan wordt gewerkt is het concept Nieuwe Dorpen. Hierbij wordt, door het uitvoeren van verschillende projecten, naar mogelijkheden gezocht om in het landelijk gebied een aantal schijnbaar onverenigbare claims te combineren.

Dan gaat het niet alleen om mogelijkheden te creëren voor landelijk wonen, maar ook om meer landschappelijke kwaliteit, erkenning van regionale verschillen, rekening houden met toekomstige behoeften aan waterberging en ruimte geven aan voorzieningen die aan sociale en culturele behoeften van toekomstige bewoners tegemoet komen. Daarnaast worden bijvoorbeeld concepten ontwikkeld voor de vraag hoe stedelingen en zogenaamde rode functies kunnen worden betrokken bij het in stand houden van waardevolle cultuurlandschappen, in organisatorische en financiële zin.

Streven is werken, wonen, waterberging en optimaal onderhoud van groene ruimte te combineren.

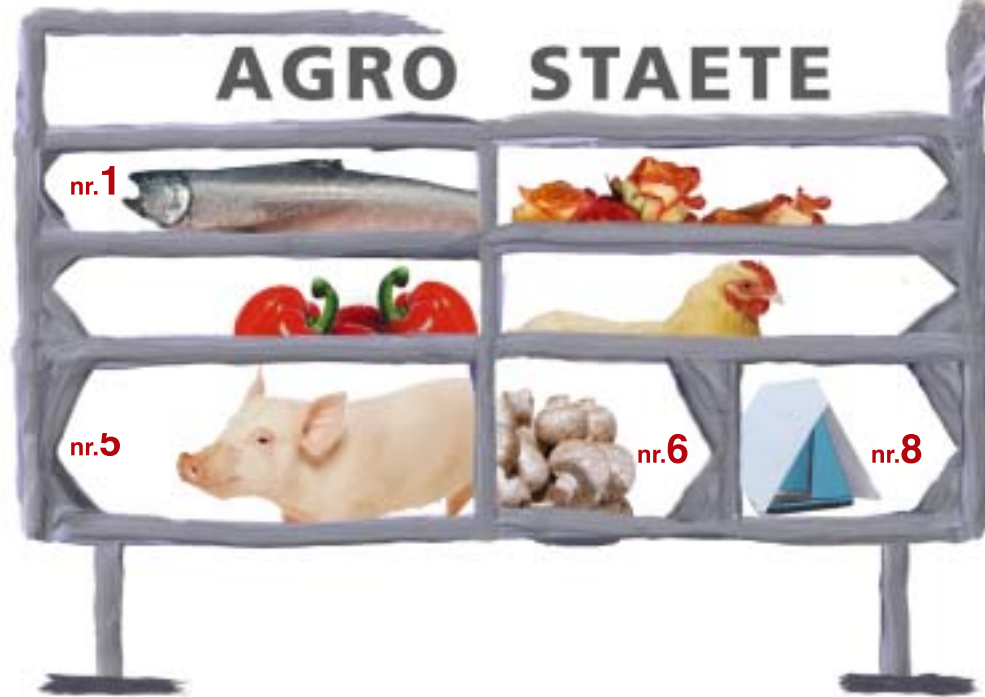

De fundamentele veranderingsopgave

bij landbouw en voedselvoorziening is een aanbodgerichte, voornamelijk door economische en technische motieven gedreven, sector te veranderen in een vraaggerichte sector, die niet alleen door economische maar ook door sociale, culturele, ecologische en andere waarden wordt aangestuurd. Vanuit InnovatieNetwerk zijn diverse projecten hierop gericht. Enkele voorbeelden: Vanuit de tuinbouw is het streefbeeld van de Kas als Energiebron ontstaan. Er wordt gewerkt aan het dichterbij brengen van energieleverende in plaats van energieverstrijdende kassen, hetgeen fundamenteel zowel de concurrentie- als de maatschappelijke positie van de sector kan veranderen. Binnen de landbouw wordt het concept clustering van agrobédrijven (Agroproductieparken) uitgewerkt. Daarbij probeert men winst aan ruimtelijke kwaliteit en milieu-winst (door het sluiten van kringlopen) te combineren met

logistieke verbeteringen, maar ook stappen vooruit te zetten op het gebied van dierenwelzijn. Tegelijkertijd wordt de economische haalbaarheid van het concept onderzocht, maar ook het draagvlak dat het toekomstbeeld Agroproductieparken onder de bevolking heeft. Gegevens over waardepatronen ten aanzien van voedselproductie worden bij ontwerpen betrokken en met allerlei partijen, ook burgers, besproken. Er wordt tevens gewerkt aan concepten voor een verbrede landbouw, waarbij o.a. ook landschappelijke en zorgfuncties een belangrijke rol vervullen. De binding tussen consument en voedselproductie is nagenoeg verloren gegaan. Consumenten zijn zich veelal ook nauwelijks bewust van de gevolgen van hun voedingspatronen, zowel voor hun eigen gezondheid als voor maatschappelijke aspecten, zoals dierenwelzijn en milieu. InnovatieNetwerk zoekt dan ook naar nieuwe manieren om over voeding breed maatschappelijk in gesprek te raken.

Door agrobédrijven duurzaam te clusteren is ruimte- en milieuwinst, landschappelijk voordeel, dierenwelzijns- en diergezondheidswinst te behalen.

Meer weten over activiteiten en projecten van InnovatieNetwerk? Een goed idee dat steun verdient?

Kijk op onze website

www.agro.nl/innovatienetwerk/

of neem contact met ons op:

InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster

Bezuidenhoutseweg 73

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

T +31 70 378 5653

F +31 70 378 6149

E secretariaat@innonet.agro.nl

Staf van InnovatieNetwerk:

Dr. G. (Ger) Vos, *directeur*

Ir. N.J. (Nico) Beun

Ir. N.A. (Nanko) Dijkveld Stol

Dr.ing. G. (Gertjan) Fonk

Dr. J.H.A. (Hans) Hillebrand

Dr. H.J. (Henk) Huizing

Mw.Drs. C.W.M. (Claudi) Hulshof

Dr.ir. H.J. (Henk) van Oosten

Dr.ir. M.C.H. (Mathieu) Wagemans

Dr.ir. J.G. (Jan) de Wilt

Secretariaat van InnovatieNetwerk:

Mw. D.P. (Erna) Pieters-van Wageningen

Mw. M. (Tineke) Jense-Schouten

Bestuur van InnovatieNetwerk:

Dr. J. (Sjeng) Kremers, *voorzitter*

Dr. G. (Ger) Vos, *secretaris*

Mw.Drs. M.B.C. (Ria) Beckers-de Bruijn

Ir.ing. H. (Herman) de Boon

Prof.dr.ir. A.A. (Aalt) Dijkhuizen

Mr. G.J. (Geert) Jansen

W. (Wibo) Koole

Drs. C.J. (Chris) Kalden

Mw. G.W. (Willemien) van Montfrans-Hartman

Ing. A.J. (André) Mulder

Dr. B. (Bart) Sangster

J.C.P. (Jan Cees) Vogelaar

